

Som buddhist bør man afholde sig fra at tage noget levende væsens liv

Interview med bhiksuni Tenzin Drolkar, buddhistisk nonne og medinitiativtager til det buddhistiske center Phendeling i København.

Hvordan vil du beskrive dit syn på mennesket?

I modsætning til kristendommen har buddhismen ikke en ide om, at mennesket er skabt i Guds billede. I den buddhistiske forståelse er mennesket et levende væsen med nogle særlige evner. Dyr er også levende væsener, fordi de har bevidsthed. Men mennesket adskiller sig fra dyrene, fordi vi kan træffe valg, fx om at handle godt eller skidt. Vi kan planlægge at gøre meget gavn, men også meget skade.

I buddhismen taler vi om forskellige eksistensformer. Hvor bogstaveligt disse skal tages, kan man diskutere. Men de seks eksistensformer illustreres typisk i *livshjulet*. Det viser, at mennesket indgår i et evigt kredsløb af genfødsler. Som buddhist – eller dharma-praktiserende, som jeg foretrækker at kalde det – er målet at opnå udfrielse fra samsara. Menneskets tilstand er den eneste eksistensform, som man kan benytte til at befri sig fra samsara (den uendelige række af genfødsler) og nå enten *den fulde oplysning* (hvis du ønsker at udfri alle levende væsener) eller *nirvana* (den personlige udfrielse).

Mener du, at der er en specifik buddhistisk etik?

Ja, det mener jeg. I buddhismen siger vi, at man ikke kan tale om en spirituel praksis, hvis ikke man lever etisk. Der er tre søjler i buddhismen: Etik, meditation og visdom, og de understøtter gensidigt hinanden.

Der er flere niveauer af etik indenfor buddhismen. Det "laveste niveau" af buddhistisk etik er at undgå det, som kaldes *de ti skadelige handlinger*, hvilket er forskrifter som ligner dem, der findes i andre religioner. Den første af de ti skadelige handlinger lyder, at man ikke bør slå ihjel. Som buddhister vil vi begynde med at sige, at man skal øve sig i at undgå de ti skadelige handlinger. Derudover er der nogle "højere niveauer" af etikken, nogle særlige løfter, som man kan tage på sig for at befri sig selv fra samsara. Der er både løfter beregnet til ordinerede munke/nonner og nogle for lægfolk. Indenfor det store fartøj* aflægger praktiserende løfte om at opnå buddhatilstanden for at hjælpe alle levende væsener med at opnå befrielse fra samsara.

Hvornår mener du, at livet begynder?

Buddhismen siger, at livet begynder ved undfangelsen. Det er beskrevet i de helt gamle skrifter. Det findes i Buddhas prædikener (sutraerne), som blev nedskrevet ca. 100 år efter Buddhas død og i Den Tibetanske Dødebog, som man mener stammer fra det 8. årh. Når farens og morens substanser, æg og sædcelle, mødes, indtræder bevidstheden, og så er der tale om et levende væsen.

Går du ind for fri abort?

Jeg som person går ikke ind for fri abort, hvilket hænger uløseligt sammen med det grundlæggende i den buddhistiske lære, nemlig at undgå de ti skadelige handlinger, hvor den første som nævnt lyder, at man

ikke bør tage noget levende væsens liv. En provokeret abort er et drab. Når det er sagt, så siger Hans Hellighed Dalai Lama** dog, at vi ikke skal se så kategorisk på det, men tage hele situationen med i betragtning. Hvis morens liv er i fare, eller hvis hun er meget socialt belastet, kan der godt være undtagelser. Jeg har det svært med argumentet om kvindens ret til egen krop. Hvad med hensynet til fosteret? Det lyder som om, at samfundet vil tvinge kvinden til noget bestemt. Men hun har selv valgt at have sex.

Men jeg har også Dalai Lamas ord med mig. Så hvis man engang har fået foretaget en abort og gerne vil følge den buddhistiske lære, er man på ingen måde udelukket fra det. Som buddhistisk nonne kan jeg vejlede, men jeg dømmes ikke andres handlinger. Jeg afgør ikke, hvad der er rigtigt og forkert i det enkelte menneskes situation.

Hvad ville din holdning være, hvis en kvinde var blevet tvunget til sex og var blevet ufrivilligt gravid?

Det ville være en ulykkelig situation, men generelt går jeg ikke ind for fri abort. Som buddhist vil jeg sige, at man skaber negativ karma for sig selv, hvis man vælger abort og dermed tager et andet levende væsens liv. Karma er et vanskeligt begreb. Karma betyder handling. Tanken er, at handlinger fra dette og tidligere eksistenser har betydning for, hvilken genfødsel man får, og om man er på den rette vej mod udfrielse fra samsara. Får man foretaget en provokeret abort, tager man, uanset hvordan vi vender og drejer det, et levende væsens liv.

*Det store fartøj: også kaldet mahayana-buddhismen

** Hans Hellighed Dalai Lama er religiøst overhoved for den tibetanske gren af mahayana-buddhismen, som Phendeling tilhører.

Interviewet er udarbejdet af Folkekirkens Skoletjeneste i Gladsaxe-Herlev, Hillerød-Allerød og Gentofte i 2023.